

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brieven van de Staatssecretaris d.d. 26 april en 30 mei 2017 over het interdepartementaal beleidsonderzoek «Onderwijsachterstandenbeleid, een duwtje in de rug?» en de bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid (Kamerstuk 27 020, nrs. 70 en 71).

Fungerend voorzitter van de commissie
Tellegen

Adjunct-griffier van de commissie
Arends

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

- Algemeen
- Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijsachterstandenbeleid: «Onderwijsachterstandenbeleid, een duwtje in de rug?»
 - Samenvatting
 - Bereik
 - Algemene kaders sturing onderwijsbeleid
 - Het toezicht op en de verantwoording van onderwijsachterstandenbeleid
 - Constateringen ten aanzien van de inrichting huidige onderwijsachterstandenbeleid
 - Ambitieuze doelstelling en verschillende doelgroepen
 - Beperkt inzicht in effectiviteit onderwijsachterstandenbeleid
 - Kennis over (kosten)effectiviteit interventies in Nederland beperkt
 - Kwaliteit van professionals
 - Kwetsbare overgangen
 - Verdeelsystematiek
 - Sturing, toezicht en verantwoording
 - No-regret maatregelen
 - Varianten
- De brief van 30 mei 2017 over de bekostiging van onderwijsachterstanden

II. Reactie van de Staatssecretaris

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de aanpak die de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft voorgesteld ten aanzien van een nieuwe indicator voor het achterstandenbeleid. De voornoemde leden zijn tevreden met het feit dat er een nieuwe indicator is ontwikkeld, maar begrijpen de afwegingen van de Staatssecretaris om in deze fase geen besluit te nemen. Zij hebben nog een enkele vraag.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brieven van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake de aanpak van onderwijsachterstanden.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brieven van de Staatssecretaris over onderwijsachterstanden en hebben nog enige vragen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid. Zij hebben hierover nog een tweetal vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van 30 mei 2017 en het rapport «Onderwijsachterstandenbeleid, een duwtje in de rug».

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (hierna: IBO) Onderwijsachterstandenbeleid «Onderwijsachterstandenbeleid, een duwtje in de rug?» en de brief van de Staatssecretaris over bekostiging onderwijsachterstandenbeleid van 30 mei jl. Over het onderzoek en de brief hebben de leden nog veel vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige IBO en van de brief over de bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid. Zij begrijpen dat het kabinet in deze demissionaire periode geen grootse beleidswijzigingen kan inzetten, maar hebben op dit moment wel behoefte om enige vragen te stellen in verband met de toekomst van het onderwijsachterstandenbeleid.

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van de brieven van de Staatssecretaris inzake het onderwijsachterstandenbeleid. Zij vinden het zorgelijk dat de vernieuwing van het onderwijsachterstandenbeleid niet met urgentie wordt opgepakt, aangezien de knelpunten zich financieel en onderwijsinhoudelijk steeds duidelijker laten voelen.

Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijsachterstandenbeleid: «Onderwijsachterstandenbeleid, een duwtje in de rug?»

Samenvatting

De leden van de CDA-fractie merken op dat in het rapport¹ van het IBO wordt geconcludeerd dat het budget voor onderwijsachterstandenbeleid niet alleen is verkleind, maar ook versnipperd. De leden vragen de Staatssecretaris of hij voornemens is maatregelen te treffen om de versnippering te voorkomen. In het IBO rapport² wordt tevens geconcludeerd dat kinderen de hele schooltijd last houden van taalachterstanden. Daarom is het belang van doorlopende leerlijnen groot. De leden vragen de Staatssecretaris of hij maatregelen wil treffen om deze doorlopende leerlijnen te verstevigen. Ook vragen zij de Staatssecretaris te reageren op de conclusie van het IBO dat de prestaties van vergelijkbare scholen met gewichtenleerlingen nogal verschillen van elkaar en dat dit te maken heeft met kwaliteitsverschillen van de scholen en de inzet van de middelen.

Bereik

De leden van de SP-fractie merken op dat gemeenten vaak de definitie voor doelgroepenkinderen voor de voorschool uitbreiden. Doen gemeenten dit omdat de minimale definitie van DUO³ geen recht doet aan de daadwerkelijke situatie? Graag ontvangen zij een toelichting hierop. Daarnaast willen de leden weten hoeveel gemeenten de definitie voor doelgroepenkinderen heeft uitgebreid. Hoe zien deze uitgebreidere definities voor doelgroepenkinderen eruit in vergelijking tot de minimale definitie? Het gevolg van uitbreiding van de definitie door gemeenten is ongelijkheid tussen gemeenten voor kinderen om een indicatie te krijgen voor de voorschool. Deelt de Staatssecretaris de mening dat het onwenselijk is dat het voor kinderen met een onderwijsachterstand uitmaakt in welke gemeente je woont of je al dan niet naar de voorschool mag, ondanks dat je wellicht dezelfde onderwijsachterstand hebt? Graag ontvangen zij een toelichting hierop. De leden willen daarnaast weten of met de nieuwe indicator voor het bepalen van risico op achterstanden bij kinderen deze ongelijkheid tussen gemeenten verdwijnt. Acht de Staatssecretaris het wenselijk dat door een bredere definitie voor doelgroepenkinderen voor de voorschool in gemeenten kinderen niet meer tot de doelgroep behoren in het basisonderwijs, omdat de definitie van de gewichtenregeling beperkter is en daardoor geen sprake is van een doorlopende leerlijn? Ook hierbij ontvangen zij graag een toelichting.

¹ Zie p. 8

² Ibidem

³ DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs

Algemene kaders sturing onderwijsbeleid

De leden van de SP-fractie willen weten of er signalen zijn dat scholen de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid, die zij via de lumpsumfinanciering ontvangen, niet hebben kunnen uitgeven specifiek aan het wegwerken van onderwijsachterstanden, omdat zij noodgedwongen deze middelen moesten spenderen aan bijvoorbeeld materiële kosten.

Het toezicht op en de verantwoording van onderwijsachterstandenbeleid

De leden van de SP-fractie merken op dat schoolbesturen bij de verantwoording over de besteding van de lumpsum niet verplicht zijn om in te gaan op de besteding van middelen aan onderwijsachterstandenbeleid. Acht de Staatssecretaris dit wenselijk mede gezien het feit dat in de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) niets is vastgelegd over het opnemen van de doelen voor onderwijsachterstandenbeleid in het schoolplan? Zij ontvangen graag een toelichting hierop. Deelt de Staatssecretaris in dat kader de mening dat toezicht van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) nogal eenzijdig is als er geen doelen geformuleerd hoeven worden ten aanzien van onderwijsachterstandenbeleid waarop de inspectie kan controleren en zij enkel naar de opbrengsten van scholen kan kijken. Ook hierbij ontvangen deze leden graag een toelichting. Komt hier verandering in bij de invoering van het nieuwe toezichtkader van de inspectie, zo vragen de leden.

Constateringen ten aanzien van de inrichting huidige onderwijsachterstandenbeleid

De leden van de SP-fractie vinden het van belang dat alle kinderen met een risico op onderwijsachterstanden al op jonge leeftijd de begeleiding krijgen die zij nodig hebben. De leden zijn daarom erg benieuwd of de Staatssecretaris onderzoek gaat doen naar hoeveel kinderen met een risico op onderwijsachterstanden naar de voorschool gaan en in hoeverre gemeenten de doelgroep bereiken, aangezien daar geen nauwkeurige data over bestaat aldus het IBO.

Ambitieuze doelstelling en verschillende doelgroepen

De leden van de SP-fractie merken op dat veel van de regelingen voor onderwijsachterstandenbeleid absolute doelen hebben. Uit gesprekken ten behoeve van het IBO blijkt daarnaast dat er in de praktijk beperkt tijd wordt besteed aan leerlingen die gemiddeld scoren, maar niet hun potentie ten volle benutten terwijl er wel aandacht is voor kinderen die slecht presteren. Wat is de reactie van de Staatssecretaris hierop en welke actie(s) gaat hij ondernemen om te bevorderen dat ook leerlingen die gemiddeld scoren en hun potentie niet ten volle benutten de begeleiding krijgen die ze nodig hebben, zo vragen de voornoemde leden.

Beperkt inzicht in effectiviteit onderwijsachterstandenbeleid

De leden van de SP-fractie vinden het zorgelijk dat er weinig inzicht is in de (kosten)effectiviteit van de verschillende regelingen voor onderwijsachterstandenbeleid. Wat is de reactie van de Staatssecretaris dat het IBO stelt dat er weinig inzicht is in de (kosten)effectiviteit van de verschillende regelingen voor onderwijsachterstandenbeleid en onderzoeken soms tegenstrijdige resultaten laten zien? Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen de mogelijke maatregel die in het IBO wordt voorgesteld om meer inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van de regelingen door beter te

meten? Zij vragen of hij van plan is deze maatregel uit te gaan voeren. Zij ontvangen graag een toelichting hierop.

Kennis over (kosten)effectiviteit interventies in Nederland beperkt

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd naar de reden waarom scholen vooral inzetten op interventies waarvan uit buitenlandse studies blijkt dat dit niet de interventies zijn die het hoogst scoren op kosteneffectiviteit en de reactie van de Staatssecretaris daarop. Scholen zetten vooral in op klassenverkleining en onderwijsassistenten als interventie tegen onderwijsachterstanden. De leden leiden hieruit af dat scholen deze keuzes maken omdat dit goed is voor het onderwijs aan hun leerlingen en om hun leerlingen meer begeleiding te kunnen bieden. Ook dragen klassenverkleining en onderwijsassistenten bij aan verlaging van de werkdruk van leraren. Deelt de Staatssecretaris de mening dat er daadwerkelijk behoefte is aan kleinere klassen en onderwijsassistenten door leraren en scholen, maar door gebrek aan middelen hiervoor en gebrek aan voorlichting over een effectieve aanpak om onderwijsachterstanden tegen te gaan scholen kleine klassen en onderwijsassistenten bekostigen uit de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid? Zij ontvangen graag een toelichting hierop. Daarnaast vragen de voornoemde leden om een reactie van de Staatssecretaris op de mogelijke maatregelen die in het IBO in dit kader worden voorgesteld en of hij van plan is deze uit te gaan voeren.

Kwaliteit van professionals

De leden van de SP-fractie vragen welke actie(s) de Staatssecretaris heeft ingezet om het kwalificatieniveau van personeel in de voor- en vroeg-schoolse educatie te verbeteren. Acht hij deze acties voldoende of gaat hij deze actie(s) nog verder doorzetten en/of uitbreiden? Daarnaast vinden de leden het zorgelijk dat blijkt dat de kwaliteit van leraren op scholen met veel achterstandsleerlingen lager is en het minder aantrekkelijk wordt gevonden om op deze scholen te werken. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Zo ja, welke actie(s) heeft hij al ondernomen om dit tegen te gaan? Zo nee, waarom niet? Tevens vragen zij wat de reactie van de Staatssecretaris is op de mogelijke maatregelen die in het IBO worden voorgesteld om de kwaliteit van nieuwe – en bestaande leraren en schoolleiders te verbeteren op scholen met veel doelgroopleerlingen en hen ook te behouden en of hij van plan is deze uit te gaan voeren.

Kwetsbare overgangen

De leden van de SP-fractie vragen een reactie van de Staatssecretaris op de mogelijke maatregelen die in het IBO worden voorgesteld om de overdracht tussen de verschillende fases in de leerloopbaan te verbeteren en of hij van plan is deze uit te gaan voeren.

Verdeelsystematiek

De leden van de SP-fractie vragen om een reactie van de Staatssecretaris op de mogelijke maatregelen die in het IBO worden voorgesteld ten aanzien van de verdeelsystematiek en of hij van plan is deze maatregelen uit te gaan voeren. Heeft de Staatssecretaris een voorkeur voor een absolute definitie van de doelgroep of een relatieve definitie, zo vragen de voornoemde leden. Welke problemen voorziet de Staatssecretaris bij herverdeling van de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid? Zij vragen of een overgangsregeling daarbij voldoende zou zijn om deze problemen tegen te gaan.

Sturing, toezicht en verantwoording

De leden van de SP-fractie vragen wat de reden is dat er enkel bestuursafspraken met de G37 zijn gemaakt over de kwaliteit en aanpak van taalachterstanden bij jonge kinderen en niet met de overige gemeenten. Vooral gezien het feit dat kleinere gemeente meer moeite hebben om te voldoen aan de wettelijke eisen en goed te sturen op het beleid. Ook vragen zij een reactie van de Staatssecretaris op dat het toezicht op de kwaliteit van de voorscholen versterkt kan worden, aldus het IBO. Daarnaast vragen zij een reactie van de Staatssecretaris op de mogelijke maatregelen die in het IBO worden voorgesteld voor het versterken van het toezicht, meer verantwoording over het onderwijsachterstandenbeleid en over een betere correctie in het onderwijsresultatenmodel van de inspectie en bij openbaar beschikbare kwaliteitsinformatie over scholen en of hij van plan is om deze uit te gaan voeren.

No-regret maatregelen

De leden van de SP-fractie zien naar aanleiding van het IBO de noodzaak om diverse problemen die spelen omtrent onderwijsachterstandenbeleid aan te pakken, al dan niet volgens de voorgestelde maatregelen in het IBO. Zij vragen dan ook een reactie van de Staatssecretaris over de voorgestelde no-regretmaatregelen en in hoeverre hij deze gaat overnemen en uitvoeren zoals in het IBO beschreven staat.

Varianten

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris een reactie op de varianten die worden aangedragen in het IBO, welke variant en eventuele subvariant zijn voorkeur genieten en waarom juist die in vergelijking met de andere varianten en eventuele subvarianten. Tevens vragen zij of de Staatssecretaris van plan is één van de (sub)varianten uit te gaan voeren.

De brief van 31 mei 2017 over de bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid

De leden van de VVD-fractie vragen welke argumenten de VNG⁴ heeft aangedragen om niet al in 2018 enkele kleinere stappen te zetten.

De leden van de PVV-fractie vragen de Staatssecretaris of in de huidige situatie het opleidingsniveau van de ouders centraal wordt geregistreerd. Verder vragen de leden de Staatssecretaris of de eventuele migratieachtergrond door de nieuwe indicator van het CBS⁵ centraal zal worden geregistreerd. Indien dat niet het geval is, wordt er dan helemaal geen onderscheid gemaakt in allochtone of autochtone achtergrond, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of het klopt dat de nieuwe, meer accurate maatstaf die door het CBS is ontwikkeld, ertoe leidt dat er meer doelgroepkinderen zijn dan waar tot nu toe mee wordt gerekend. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de financiële consequenties zijn als deze nieuwe maatstaf wordt toegepast? Uit een recente rapportage van de inspectie⁶ blijkt dat de aanpak van onderwijsachterstanden in de grote steden succesvol is en dat dit voornamelijk komt door de kwaliteitsimpuls bij het personeel. De

⁴ VNG: Vereniging van Nederlandse Gemeenten

⁵ CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek

⁶ «Eindmonitor kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie G37 2015/2016», als bijlage toegevoegd bij de brief van de Staatssecretaris van 21 februari 2017 (Kamerstuk 31 322, nr. 327)

voornoemde leden vragen de Staatssecretaris welke lessen hij hieruit trekt en of het mogelijk is om deze kwaliteitsimpuls verder uit te rollen over het land.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de Staatssecretaris invulling heeft gegeven aan de breed gesteunde motie van het lid Yucel c.s.⁷ die verzoekt niet te bezuinigen op onderwijsachterstandenbeleid. Ten tweede vragen zij uitgebreider op een aantal zaken uit de brief van de G4 in te gaan, zoals wat de bezuinigingen betekenen voor opgebouwd beleid, het aantal plaatsen op de voorschool, kwaliteit van voorzieningen en begeleiding, extra begeleiding in het primair onderwijs en werkdruk.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris of hij van mening is dat een onderscheid maken welke kinderen wel en welke niet meetellen als achterstandsleerling in de bekostigingsregelingen erg lastig is en een objectieve grens moeilijk te trekken is, zoals het CBS aangaf tijdens de technische briefing op 25 januari 2017⁸.

De commissie die het onderzoek van het CBS naar een nieuwe indicator begeleidde, stelde als richtlijn voor, de kinderen die volgens die indicator in de 20% laagste scores vallen als achterstandsleerling te zien. De voornoemde leden vragen de Staatssecretaris hoeveel leerlingen momenteel gekenmerkt worden als achterstandsleerling. Zij vragen tevens hoe snel dit aantal afneemt en op welke manier de ramingsbijstelling daar een effect van is.

De eerder genoemde leden vragen daarop aansluitend hoe het budget van het onderwijsachterstandenbeleid zich heeft ontwikkeld vanaf 2010. De leden vragen de Staatssecretaris waarom in de fase tussen het invoeren van het nieuwe systeem en het uitvoeren van het nieuwe systeem, waarin dus nog geen duidelijkheid is over de aantallen kinderen die extra ondersteuning behoeven, een ramingsbijstelling naar beneden plaatsvindt.

De leden vragen ook hoe de Staatssecretaris kan verklaren dat het huidige budget voor achterstandsleerlingen wordt afgebouwd wegens een teruglopend aantal kinderen die extra ondersteuning behoeven, terwijl in het nieuwe model een vast percentage kinderen wordt gerekend als extra ondersteuning behoevend.

De inspectie concludeerde in «De staat van het Onderwijs 2014/2015»⁹ dat de ongelijkheid in het onderwijs toeneemt. De leden vragen de Staatssecretaris hoe hij deze constatering kan rijmen met de schijnbaar minder grote vraag naar onderwijsachterstandengelden. De leden vragen waarom hij de financiering voor het onderwijsachterstandenbeleid niet gelijk heeft gehouden aan vorig jaar of heeft geïntensiveerd, zoals ook de PO-Raad en de VNG voorstellen in afwachting op de implementatie van de nieuwe definitie. De leden spreken een voorkeur uit om dit jaar geen ramingsbijstelling uit te voeren.

De voornoemde leden vragen de Staatssecretaris wat de effecten zijn geweest van het onderwijsachterstandenbeleid. Zij vragen of kinderen die onderwijs aan een voorschool hebben genoten succesvoller zijn in hun schoolloopbaan. Zij vragen tevens of het onderwijsachterstandenbeleid bij heeft gedragen aan de kansengelijkheid in het Nederlandse onderwijsstelsel.

De leden van deze fractie vragen de Staatssecretaris welke effecten de ramingsbijstelling zal hebben op het aanbod van vve¹⁰-voorzieningen. Zij

⁷ Kamerstuk 27 020, nr. 67

⁸ Technische briefing over de uitkomsten eerste fase CBS-onderzoek herziening gewichtenregeling primair onderwijs-Fase I (brief van de Staatssecretaris van 13 december 2016, Kamerstuk 27 020, nr. 68)

⁹ Parlis Documentnummer: 2016D15436

¹⁰ vve: vroeg- en voorschoolse educatie

vragen hoeveel vve-locaties de deuren moet sluiten of minder leerkrachten in dienst kunnen nemen. Zij willen graag weten of en zo ja hoe veel ontslagen de Staatssecretaris verwacht. Tevens vragen zij hoeveel kinderen daardoor geen extra ondersteuning kunnen ontvangen.

De leden van de SP-fractie merken op dat uit de brief van de Staatssecretaris over de bekostiging onderwijsachterstandenbeleid van 31 mei jl. blijkt dat de Staatssecretaris in 2018 de huidige bekostigingssystematiek blijft hanteren. Hiervoor heeft hij gekozen gezien het standpunt van de PO-Raad en de VNG. Hoe staat deze keuze voor behoud van de huidige bekostigingssystematiek in 2018 in verhouding tot het persbericht van de PO-Raad waarin zij stellen dat het onverantwoord is om de huidige bekostigingssystematiek te blijven hanteren, omdat geld voor onderwijsachterstandenbeleid hierdoor verdwijnt en de ongelijkheid van kinderen met een onderwijsachterstand wordt vergroot? Is de Staatssecretaris na het verschijnen van het CBS rapport nog steeds van mening dat de indicator «opleidingsniveau van de ouders» een goede indicator is voor het bepalen van het aantal kinderen met een onderwijsachterstand? Zo nee, kan de Staatssecretaris aangeven waarom hij de voorgenomen ramingsbijstelling toch blijft baseren op een achterhaalde indicator? Kan de Staatssecretaris – die gelijke kansen voor kinderen hoog in het vaandel zou hebben staan – verantwoordt waarom hij het laat gebeuren dat jaarlijks structureel 25 miljoen euro voor onderwijsachterstandenbeleid weglekt vanwege de huidige bekostigingssystematiek, waardoor het budget voor onderwijsachterstandenbeleid kleiner wordt terwijl de werkelijke achterstanden van leerlingen niet afnemen, zo vragen de eerder genoemde leden. Zij ontvangen graag een toelichting hierop. Daar bovenop volgt nog een bezuiniging van 65 miljoen euro op het budget voor gemeenten en schoolbesturen voor onderwijsachterstandenbeleid. Deze leden vinden dit zeer zorgelijk, aangezien met de nieuwe indicator voor het bepalen van risico op achterstanden bij kinderen juist meer budget nodig is om hen de nodige begeleiding te bieden en daarmee kansengelijkheid te bevorderen. De leden vragen de Staatssecretaris dan ook waarom hij bezuinigt op onderwijsachterstandenbeleid, terwijl uit het rapport van het CBS blijkt dat het aantal leerlingen met een grote verwachte achterstand ruim tweemaal zo groot is als waar het kabinet vanuit gaat. Uit de Voorjaarsnota blijkt dat het aantal leerlingen in het primair onderwijs veel hoger is dan geraamd. Uit het jaarverslag van OCW 2016 blijkt tevens dat de administratie rond aantallen kinderen met een achterstand niet op orde is en dat hier sprake is van een financieel restrisico. Hoe kan de Staatssecretaris in dit licht zeker zijn van de teruglopende aantallen? Kan de Staatssecretaris met zekerheid bevestigen dat het aantal kinderen met een onderwijsachterstand daalt? Zij vragen waar de Staatssecretaris dit op baseert. Heeft de Staatssecretaris überhaupt zicht op de ingrijpende gevolgen van de bezuiniging voor de gemeenten? Zij vragen of de Staatssecretaris ook kan toelichten wat de ramingsbijstelling zal betekenen voor de scholen, kinderopvangorganisaties, peuterspeelzalen en ouders van kinderen met een achterstand en of de Staatssecretaris kan aangeven wat het effect zal zijn op de werkgelegenheid. Zij ontvangen graag een toelichting hierop. De steden hebben de afgelopen jaren succesvol geïnvesteerd in het tegengaan van onderwijsachterstanden en daarmee ongelijkheid tussen de kansen voor kinderen. De inspectie bevestigt dit in haar rapportage. Met deze bezuinigingen zullen er veel minder plekken zijn voor deze kwetsbare groep. Ook zal de kwaliteit van de voorscholen afnemen. Klassen worden groter en de tijd voor extra begeleiding neemt af. Zij vragen of de Staatssecretaris de mening deelt dat de ramingsbijstelling leidt tot afbraak. Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze gaat de Staatssecretaris de steden concreet helpen bij het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de aanpak van onderwijsachterstanden? Daarnaast vragen de leden of de Staatssecre-

taris kan bevestigen dat de verdeling van middelen in de tabel over «Herverdeling GOAB¹¹-middelen 2018 op basis van «meest geschikte analysemodel» CBS van januari 2017» zou kloppen indien de nieuwe indicator van het CBS wordt ingevoerd. Als dit het geval is, vindt de Staatssecretaris het wenselijk dat er in bepaalde gemeenten meer dan 50 procent van het budget verdwijnt? Zij ontvangen graag een toelichting hierop. De Staatssecretaris heeft daarnaast aangegeven dat hij uitvoering geeft aan de motie van het lid Yücel c.s.¹². De aangenomen motie vraagt de Staatssecretaris een betere en dynamische maatstaf te ontwikkelen in samenwerking met het veld. Echter, de motie vraagt in de eerste plaats te onderzoeken welke middelen nodig zijn voor een effectief en landelijk dekkend vve- aanbod voor alle doelgroepkinderen. Zij vragen waarom de Staatssecretaris dit deel van de motie niet uitvoert.

Tot slot willen de voornoemde leden weten waarom de Staatssecretaris niet tegemoet komt aan de noodkreet van onder andere de VNG en de PO-Raad om in ieder geval de bezuinigingen terug te draaien en het budget te vergroten, zodat de nieuwe bekostigingssystematiek ingevoerd kan worden zonder dat gemeenten voorzieningen moeten sluiten. Gaat de Staatssecretaris hen nu wel tegemoet komen? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom laat hij financiële belangen om de begroting te dichten voorgaan op het vergroten van kansen voor leerlingen met risico op een achterstand, zo vragen de leden.

De leden van de PvdA-fractie stellen dat in 2016 de inspectie moest constateren dat er sprake is van een toename in ongelijkheid in kansen die leerlingen krijgen. Deze kansenongelijkheid is de leden een doorn in het oog, want zij hechten zeer aan onderwijs als motor van de emancipatie en verheffing en vinden onderwijs juist van groot belang om de tweedeling in de maatschappij te bestrijden. Het Onderwijsverslag van de inspectie, dat in april 2017¹³ verscheen, heeft de leden actie helaas niet gerustgesteld, want de tendens blijkt nog niet gekeerd. Integendeel, in de Staat van het Onderwijs 2015/2016 constateert de inspectie dat het Nederlandse onderwijs te veel talenten van leerlingen onbenut laat. Dit wordt deels veroorzaakt door te grote verschillen tussen scholen, maar ook de al vorige jaar geconstateerde kansenongelijkheid tussen leerlingen van laag- en hoogopgeleide ouders blijft een rol spelen. Nu bestaat er al sinds de jaren 70 van de vorige eeuw specifiek onderwijsachterstandenbeleid met als doel te bevorderen dat de onderwijsloopbaan voor leerlingen met een minder gunstige achtergrond gelijkwaardig verloopt aan die van leerlingen met dezelfde potentie maar een met gunstigere achtergrond. Kan de Staatssecretaris toelichten in hoeverre het informele onderwijs zoals onder meer huiswerkinstituten dit aanbieden, een voorwaarde is gaan vormen voor succes op school, die het onderwijsachterstandenbeleid doorkruist?

De voornoemde leden willen scholen met veel kinderen die leerachterstanden hebben, extra middelen geven. Het betreft hierbij ook meer armslag voor scholen om te investeren in huiswerkbegeleiding voor kinderen met ouders die dat niet kunnen betalen. Uitgangspunt moet voor deze leden zijn dat het inkomen van ouders nooit de reden mag zijn waarom het ene kind wel en het andere geen toegang heeft tot huiswerkbegeleiding. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om binnen de bestaande bekostigingssystematiek recht te doen aan deze overwegingen, zonder dat zulke extra middelen kunnen weglekken via de lumpsumbekostiging en de kinderen voor wie deze is bedoeld, alsnog verstoken blijven van de gewenste huiswerkbegeleiding?

¹¹ GOAB: het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

¹² Kamerstuk 27 020, nr. 67

¹³ Kamerstuk 34 550-VIII, nr. 130

In 2015 heeft de Kamer een motie¹⁴ van het lid Yücel c.s. aangenomen die de regering verzocht om te onderzoeken welke middelen nodig zijn voor een landelijk dekkend vve-aanbod voor alle doelgroepkinderen en een betere dynamischere maatstaf te ontwikkelen met als doel een beter bereik van doelgroepkinderen in elke gemeente. Kan de Staatssecretaris uitleggen wanneer hij de Kamer inzicht kan geven in de benodigde middelen voor een effectief en landelijk dekkend vve-aanbod?

De Staatssecretaris kiest nu, gezien het standpunt van de PO-Raad en de VNG en de demissionaire status van het kabinet ervoor om in 2018 de huidige bekostigingssystematieken te blijven hanteren. Voor scholen houdt dit in dat in het schooljaar 2018–2019 de bekostiging van het onderwijsachterstandenbeleid gebaseerd blijft op de huidige gewichtenregeling en de impulsregeling.

De komende periode zal de Staatssecretaris echter het overleg blijven voeren met de VNG en de PO-Raad over een nieuwe bekostigingssystematiek voor het (gemeentelijk) onderwijsachterstandenbeleid vanaf 2019, waarbij de nieuwe indicator die het CBS heeft ontwikkeld uitgangspunt zal vormen. Kan de Staatssecretaris specificeren in hoeverre de CBS-indicator vooruitloopt op beleidsvariant 1 (focus op het jonge kind), beleidsvariant 2 (focus op de doorlopende leerloopbaan) of beleidsvariant 3 (focus op kwaliteit van professionals) uit het interdepartementaal beleidsonderzoek? Zij vragen hoe en in hoeverre de CBS-indicator rekening houdt met de gesignaleerde beperkte kennis die aanwezig is over de effectiviteit van het beleid en van de interventies.

De leden van de SGP-fractie vernemen graag een reactie van de Staatssecretaris op de kritiek van de PO-Raad dat het geen juiste voorstelling van zaken is dat zowel de VNG als de PO-Raad de wijziging van de gewichtenregeling willen uitstellen tot een volgend kabinet. Zij maken uit de reactie van de PO-Raad op dat wel degelijk ruimte bestaat voor eerdere aanpassing, waarbij dan wel de hoogte van budget in aanmerking genomen dient te worden.

De voornoemde leden vragen hoe de Staatssecretaris zich rekenschap geeft van het feit dat de kreupele gewichtenregeling niet alleen hinderlijk werkt in de bekostiging, maar dat deze ook blijft doorwerken in de beoordeling van leerresultaten. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris zo snel mogelijk recht doet aan de complexe situatie van scholen met veel achterstandsl leerlingen, waarbij de huidige systematiek geen recht doet aan andere uiterst relevante factoren dan het opleidingsniveau van ouders. Zij vragen eveneens een reactie op toenemende kritiek uit het onderwijs dat de beoordeling van leerresultaten juist in combinatie met het passend onderwijs evident onrecht doet aan de inspanningen in de klas, zeker wanneer het de beoordeling van kleine groepen met veel ondersteuning betreft.

II. Reactie van de Staatssecretaris

¹⁴ Kamerstuk 34 242, nr.7